

**MEMORANDUM BERSAMA BERKENAAN PEMBAHARUAN AKTA ORANG
ASLI 1954 DAN POLISI DAN PENTADBIRAN ORANG ASLI — KE ARAH
PENAMBAHBAIKAN PENENTUAN KENDIRI ORANG ASLI**

RINGKASAN EKSEKUTIF

PENGENALAN

1. Bimbang dengan keberkesanan kuasa perundangan Kerajaan Persekutuan dan Negeri untuk memastikan kebajikan Orang Asli, Pusat Komuniti dan Jawatankuasa Hak Orang Asli Majlis Peguam (“JHOA”) telah menganjurkan satu sesi Perbincangan Meja Bulat (“PMB”) pada 18 April 2019 untuk membincangkan hubungan antara undang-undang utama berkenaan Orang Asli, iaitu, Akta Orang Asli 1954 (“AOA”) dari segi hak Orang Asli dan kuasa yang luas di bawah AOA yang diperuntukkan kepada kerajaan terhadap Orang Asli. 22 wakil daripada komuniti Orang Asli, pertubuhan Orang Asli, pertubuhan bukan kerajaan yang berkaitan, Universiti Malaya, JHOA dan Suruhanjaya Hak Asasi Manusia (“SUHAKAM”) telah menyertai PMB tersebut.

PEMERKASAAN DAN PENENTUAN KENDIRI ORANG ASLI

2. Semasa PMB diadakan, terdapat persetujuan umum bahawa, kuasa berkanun kerajaan yang meluas ke atas Orang Asli dan tanah mereka tidak menghasilkan perlindungan yang lebih baik kepada Orang Asli dan tanah mereka, tetapi sebaliknya meningkatkan kawalan kerajaan ke atas mereka, yang memudaratkan mereka.
3. Berkenaan dengan hal ini, terdapat banyak peruntukan di dalam AOA yang ketinggalan zaman dan memberikan kuasa yang luar biasa kepada kerajaan untuk mengawal kebanyakan, jika tidak semua, aspek kehidupan Orang Asli demi perlindungan mereka. Peruntukan-peruntukan sedemikian adalah ketinggalan zaman dan, dari perspektif hak asasi manusia, tidak mempunyai tempat di Malaysia kini.
4. Contoh kuasa berkanun Kerajaan Persekutuan yang luas di dalam AOA termasuklah yang berikut: Kuasa Ketua Pengarah (KP) Jabatan Kemajuan Orang Asli (JAKOA) untuk mengawal aktiviti yang dijalankan dalam lingkungan kawasan Orang Asli (seksyen 6), urus niaga tanah Orang Asli (seksyen 9) dan pampasan wang yang dibayar kepada Orang Asli akibat daripada kehilangan tanah tradisional (seksyen 12); dan kuasa Menteri yang ditugaskan dengan hal ehwal Orang Asli untuk membuat peraturan yang melibatkan Orang Asli termasuklah mentakrif semula keetnikan mereka (seksyen 3(3) dan 19).

5. Contoh kuasa Kerajaan Negeri terhadap hal tanah Orang Asli di dalam AOA yang boleh dikatakan bertentangan dengan pengiktirafan Mahkamah Rayuan Malaysia mengenai hak tanah adat dan sumber Orang Asli termasuklah yang berikut; Kuasa Pihak Berkuasa Negeri untuk mengisytiharkan, mengubah dan membatalkan mana-mana rizab dan kawasan Orang Asli, dan mengusir Orang Asli dari tanah rizab Melayu atau tanah-tanah rizab yang lain dengan hak **berkanun** yang tidak memadai (seksyen 6(3), 7(3) dan 10(3) – (4)); dan kuasa berkanun Pihak Berkuasa Negeri untuk menentukan sama ada perlu atau tidak untuk memberi pampasan yang mencukupi bagi pemerolehan atau penggunaan tanah Orang Asli (seksyen 12).
6. Selaras dengan piawai antarabangsa mengenai hak orang asal antarabangsa, peserta PMB telah menyeru untuk kawalan yang lebih terhadap kehidupan dan tanah Orang Asli melalui cadangan-cadangan yang berkaitan dengan: (i) autonomi berkenaan hal yang berkaitan dengan identiti, adat dan tanah adat orang Asli dan hak izin berdasarkan maklumat awal, bebas dan telus (“izin-MABT”) berkenaan hal tersebut; (ii) hak untuk perundingan awal dan berkesan berkenaan dengan undang-undang dan dasar yang melibatkan Orang Asli; dan (iii) rombakan dan transformasi yang besar terhadap JAKOA, daripada sebuah agensi yang mempunyai kawalan terhadap Orang Asli kepada sebuah agensi perkhidmatan kerajaan yang membantu keperluan komuniti Orang Asli dengan cekap.

CADANGAN CARA KE HADAPAN UNTUK KAJIAN SEMULA UNDANG-UNDANG ORANG ASLI

7. Untuk memudahkan penambahbaikan pemerksaan Orang Asli dalam perkara yang melibatkan mereka, AOA dan undang-undang lain hendaklah diperbaharui.
8. Walau bagaimanapun, adalah amat penting bagi apa-apa pembaharuan undang-undang, polisi, institusi dan amalan yang melibatkan komuniti Orang Asli untuk mengambil kira perundingan yang telah diadakan sebelum ini dengan komuniti dan pada masa akan datang, didahului dengan perundingan awal dan berkesan dengan semua bahagian komuniti dan di setiap peringkat proses pembaharuan.
9. Untuk meningkatkan pemerksaan dan penentuan sendiri Orang Asli dalam rangka kerja pentadbiran semasa dan untuk memudahkan peralihan JAKOA daripada sebuah agensi pentadbiran kepada agensi perkhidmatan, pembaharuan undang-undang haruslah memasukkan perlindungan undang-undang untuk memastikan keseimbangan kuasa yang saksama di antara Kerajaan dan komuniti Orang Asli.
10. Dalam mematuhi amalan terbaik antarabangsa mengenai hak asasi manusia dan orang asal, perlindungan undang-undang seperti yang disebutkan haruslah mengambil bentuk hak izin-MABT dan perundingan awal dan berkesan.
11. Memorandum ini mengandungi butiran cadangan-cadangan untuk Kerajaan Persekutuan, melalui perundingan dengan Orang Asli, untuk mengkaji semula dan meminda undang-undang mengenai Orang Asli. Ini termasuklah: (i) seruan untuk melaksanakan syor yang dibuat oleh SUHAKAM di dalam Laporan Inkuiri Nasional Mengenai Hak Tanah Orang Asli/Asal 2013, dan perkara 1 – 8 di bawah *136 Resolusi Konvensyen Orang Asli Kebangsaan 2019*, yang diterima oleh Kerajaan Persekutuan semasa Konvensyen Orang Asli Kebangsaan 2019 agar dengan segera melindungi dan

mengiktiraf hak tanah dan sumber Orang Asli; (ii) cadangan pembaharuan undang-undang mencerminkan hasrat untuk mengiktiraf pemerksaan dan penentuan sendiri dalam hal yang melibatkan komuniti; dan (iii) cadangan untuk menggabungkan hak izin-MABT dan perundingan awal dan berkesan ke dalam fasal-fasal AOA yang spesifik.

12. Adalah juga dicadangkan supaya Kementerian yang bertanggungjawab terhadap hal ehwal Orang Asli mendapatkan kebenaran daripada Kabinet Malaysia untuk membentuk satu kumpulan kerja yang terdiri daripada pakar-pakar Orang Asli daripada pihak kerajaan dan badan bebas; dan wakil komuniti Orang Asli untuk menyelidik, mengkaji semula dan mencadangkan pindaan khusus kepada undang-undang berkaitan Orang Asli seperti yang digariskan di atas atau pindaan lain yang difikirkan patut. Draf perundingan mengenai apa-apa undang-undang dan polisi yang dicadangkan haruslah diberikan kepada semua pihak berkepentingan yang berkaitan dengan maksud untuk mendapatkan dan mempertimbangkan input yang awal dan berkesan daripada semua pihak yang berkenaan.

Disediakan oleh:
Badan Peguam Malaysia
27 Jun 2019